

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету управління, адміністрування та туризму

Свгеній РУДНІЧЕНКО

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія науки

Галузь знань 07 Управління і адміністрування
Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Рівень вищої освіти Третій (освітньо-науковий)
Освітньо-наукова програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Обсяг дисципліни 4 кредити ЄКТС, Шифр дисципліни – ОЗП.01
Мова навчання українська
Статус дисципліни обов'язкова (загальної підготовки)
Факультет - Міжнародних відносин та права
Кафедра - Філософії та соціально-гуманітарних наук

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	4	120	51	17	-		34	69	-	-	-	+

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» підготовки доктора філософії за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Робоча програма складена _____ д-р філос. наук, проф. Наталія ПЕТРУК

Схвалена на засіданні кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук

Протокол від "30" серпня 2022 р. № 1

Зав. кафедри _____ Наталія ПЕТРУК

Робоча програма розглянута та схвалена Вченою радою факультету управління, адміністрування та туризму

Голова Вченої ради _____ Свгеній РУДНІЧЕНКО

2. ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ініціали, прізвище
Завідувач кафедри економічної теорії, підприємництва та торгівлі	Факультет управління, адміністрування та торгівлі		Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ
Гарант освітньо-професійної програми	Факультет управління, адміністрування та торгівлі		Ольга ГОНЧАР
Декан факультету управління, адміністрування та туризму	Факультет управління, адміністрування та торгівлі		Євгеній РУДНІЧЕНКО

З ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Філософія науки – це дисципліна, вивчення якої спрямовано на розуміння науки як особливої форми людської діяльності, культурного та соціального феномена. Знання основних проблем, тенденцій розвитку науки та наукового пізнання є необхідним при вирішенні важливих дослідницьких завдань. Вивчення курсу «Філософія науки» обумовлюється потребою теоретичної, філософської підготовки здобувачів третього освітньо-наукового ступеня доктора філософії з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності до наукової діяльності, розвитку їх інтелектуального потенціалу, необхідністю дотримання вимог методології наукового дослідження, здійснення наукового пошуку з урахуванням значимості соціокультурних норм та людських цінностей, виконання завдань інноваційного характеру. Особлива увага при вивченні курсу приділяється трансформаціям науки і наукового пізнання в сучасному світі й впливу їх на переосмислення знань у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Пререквізити - вихідна

Кореквізити – ОЗП.02 Педагогіка, психологія та педагогічна майстерність у вищій школі; ОСП.06 Педагогічна (викладацька) практика.

Відповідно до Стандарту вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та освітньо-наукової програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» дисципліна має забезпечити:

- **компетентності:** ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійних практик, застосовувати новітні методології наукової, педагогічної, професійної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. ЗК1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; ФК3. Здатність продукувати, обґрунтовувати нові ідеї, гіпотези і моделі та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності; ФК5. Здатність до критичного переосмислення і розвитку сучасних теорій, методологій, об'єктів досліджень й практик, із застосуванням системного підходу до врахування неекономічних аспектів з різних галузей знань, у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

- **програмні результати навчання:** ПРН1. Мати передові концептуальні, методологічні знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності та/або на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, які є достатніми для проведення наукових, прикладних досліджень на рівні актуальних світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інноваційної професійної діяльності; ПРН6. Приймати ефективні, етичні та соціально відповідальні рішення, забезпечувати лідерство, автономність та міжособистісну взаємодію у їх реалізації в професійній діяльності; ПРН12. Організовувати і здійснювати освітній процес у закладах освіти, розробляти і впроваджувати спеціальні освітні компоненти зі сфери підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Мета дисципліни – на основі знання про науку як систему знань, соціальний інститут і феномен культури формувати у майбутніх фахівців інтелектуальний потенціал, спрямовувати їх до розв'язання комплексних проблем у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, до генерування нових ідей, успішної професійної самореалізації в освітній та науковій сферах.

Предмет дисципліни: наука як діяльність з виробництва знань, соціальний інститут і феномен культури, загальні тенденції формування та розвитку наукового пізнання.

Завдання дисципліни: вивчення філософії науки як окремої галузі філософського знання; дослідження процесу становлення і розвитку філософії науки; аналіз основних тем і концепцій сучасної філософії науки; дослідження науки як системи знань, соціального інституту і культурно-цивілізаційного феномена; аналіз сутності, особливостей та структури наукового пізнання; характеристика історико-культурного контексту розвитку науки, вивчення основних засад, принципів і методів наукового пізнання; аналіз провідних епістемологічних концепцій в сучасній науці; формування знання про ціннісний та етичний аспекти сучасної науки.

Результати навчання: здобувач наукового ступеня доктора філософії, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *знати* закономірності впливу прийнятих рішень на функціонування соціальних, економічних та екологічних систем; системно *мислити та застосовувати* творчі здібності до формування принципово нових ідей; ефективно *працювати* як індивідуально, так і в складі команди; ефективно *поєднувати* теорію і практику задля вирішення конкретних наукових завдань у сфері менеджменту з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів; *розвивати* свій інтелектуальний потенціал з метою успішної самореалізації та здійснення інноваційної освітньої, наукової та підприємницької діяльності, відповідально ставитися до роботи та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної та загальнолюдської етики; *оцінювати* наслідки впливу науки на розвиток суспільства; *застосовувати* категоріальний апарат філософії для аналізу поставлених наукових завдань і генерування нових ідей; *реалізовувати* в дослідженні наукову методологію; *визначати* динаміку розвитку наукового знання, переосмислювати наявні та створювати нові знання; *розуміти* соціокультурний і ціннісний контекст розвитку науки.

4 СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	Семінарські заняття	самостійна робота
Тема 1. Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет філософії науки	2	4	7
Тема 2. Становлення і розвиток філософії науки	2	4	9
Тема 3. Основні теми та концепції сучасної філософії науки	2	4	8
Тема 4. Наука як предмет філософського осмислення. Наукове пізнання	2	4	7
Тема 5. Генеза наукового пізнання. Історичні етапи розвитку науки	2	4	9
Тема 6. Методологія науки. Структура наукового пізнання.	2	4	8
Тема 7. Стратегія наукового дослідження в постнекласичній науці	2	4	7
Тема 8. Гуманітарне пізнання та його особливості	2	2	7
Тема 9. Аксиологічні проблеми науки	2	4	7
Разом за семестр	18/16*	34	69

* за чисельником – 18 год, за знаменником – 16 год.

5 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Тема 1. Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет філософії науки. Зміст філософії науки. Особливості філософської рефлексії над наукою. Наукове пізнання як соціокультурний феномен. Передумови виникнення філософії науки як галузі філософського знання. Взаємодія науки і філософського знання. Основні концепції співвідношення філософії і науки. Міждисциплінарний синтез знань і розвиток філософії науки. Література: [1]; [3, с.5-19], [4, с.7-19], [5, с.1-12], [6], [7]	2
2	Тема 2. Становлення і розвиток філософії науки. Становлення філософії науки і розвиток позитивістської філософії. «Перший» позитивізм. Концепція наукового пізнання в «першому» позитивізмі. О. Конт, Г. Спенсер, Дж. С. Міль. Класифікація наук. Другий позитивізм (емпіріокритицизм) та обґрунтування фундаментальних понять і принципів наук. Неопозитивізм. Логічний позитивізм. «Віденський гурток». Неопозитивістська концепція співвідношення емпіричного і теоретичного знання. Література: [3, с.19-51], [4, с.26-61], [5, с.13-53], [6], [7]	2

3	Тема 3. Основні теми та концепції сучасної філософії науки. Критичний раціоналізм К. Поппера. Принцип фальсифікації. І. Лакатос: концепція дослідницьких програм. Філософія науки Т. Куна. Поняття парадигми. «Анархістська епістемологія» П. Фесерабенда. Проблема наступності наукових знань у сучасній філософії науки. Тематичний аналіз науки Дж. Холтона. Концепція особистісного знання М. Полані. Концепція філософії науки С. Тулміна. Література: [1]; [3, с.51-71], [2, с.53-86], [4, с. 26-62], [6], [7]	2
4	Тема 4. Наука як предмет філософського осмислення. Наукове пізнання. Феномен науки. Наука як вид пізнання і людська діяльність. Об'єкт і предмет науки. Особливості наукового пізнання. Наука як соціальне явище. Філософія як знання про науку. Сутність знання. Знання та інформація. Класифікація форм знання. Критерії науковості. Проблема демаркації в науці. Будова наукового знання. Література: [1]; [3, с.71-99], [4, с.19-26], [5, с.110-161], [6], [7]	2
5	Тема 5. Генеза науки. Історичні етапи розвитку науки. Передумови виникнення науки як соціокультурного феномена. Наукове знання в культурі Стародавньої Греції та Риму. Специфіка наукового мислення в середні віки. Світоглядне оновлення науки в добу Відродження. Класична наука і механістична картина світу. Особливості неklasичної науки. Постнекласична наука, її головні риси. Література: [3, с.99-137], [4, с. 68-79], [5, с.161-191], [6], [7]	2
6	Тема 6. Методологія науки. Структура наукового пізнання. Структура та елементи наукового пізнання. Рівні наукового дослідження. Емпіричний рівень пізнання. Методи емпіричного пізнання. Теоретичний рівень пізнання. Методи теоретичного пізнання. Загально-логічні методи наукового пізнання. Теоретичні засади наукового пізнання. Основні форми наукового пізнання. Проблема. Факт. Гіпотеза. Теорія. Ідея. Концепція. Література: [1]; [3, с.137-139], [5, с.196-248], [6], [7]	2
7	Тема 7. Стратегія наукового дослідження в постнекласичній науці. Постнекласична наука і формулювання нових цілей дослідження. Синергетика як нова парадигма наукового дослідження. Основні ідеї синергетики. Концепція глобального еволюціонізму і сучасна наука. Коеволюція. Антропний принцип у науці. Міждисциплінарний синтез знань і перспективи розвитку науки. Наукова раціональність у сучасній культурі. Наука і псевдонаука. Література: [1]; [3, с.179-209], [4, с.153-195], [5, с.160-180], [6], [7]	2
8	Тема 8. Гуманітарне пізнання та його особливості. Формування основ соціально-гуманітарних наук. Гуманітарні та природничі науки. Методологія гуманітарного пізнання. Культурно-антропологічний підхід у гуманітарних науках. Феноменологія і герменевтика як засади розуміння соціокультурної реальності. Гуманітарні науки в глобальному світі. Література: [1]; [3, с.209-237], [4, с.38-42], [7]	2
9	Тема 9. Аксиологічні проблеми науки. Пізнання і цінності. Співвідношення істинності та цінності. Цінність та оцінка. Взаємозв'язок наукових і соціальних цінностей як умова сучасного розвитку науки. Ціннісно-нормативні структури наукового пізнання. Ціннісні орієнтації вченого в науці. Свобода наукового пошуку і соціальна відповідність ученого. Література: [1]; [3, с.231-253], [4, с.153-200], [5, с.220-240], [6], [7]	2
Разом за семестр:		18/16*

Примітка. *Лекції плануються по 2 год. Залежно від розкладу занять фактична кількість годин становитиме 18 – по чисельнику, 16 – по знаменнику.

5.2 Зміст семінарських занять

Перелік семінарських занять для здобувачів денної форми навчання

№ Теми	Тема семінарського заняття	Години
1	Тема 1. Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет філософії науки. Література: [1]; [3, с.5-19], [4, с.7-19], [5, с.1-12], [6], [7]	4
2	Тема 2. Становлення і розвиток філософії науки. Література: [3, с.19-51], [4, с.26-61], [5, с.13-53], [6], [7]	4
3	Тема 3. Основні теми та концепції сучасної філософії науки. Література: [1]; [3, с.51-71], [2, с.53-86], [4, с. 26-62], [6], [7]	4
4	Тема 4. Наука як предмет філософського осмислення. Наукове пізнання. Література: [1]; [3, с.71-99], [4, с.19-26], [5, с.110-161], [6], [7]	4
5	Тема 5. Генеза науки. Історичні етапи розвитку науки. Література: [3, с.99-137], [4, с. 68-79], [5, с.161-191], [6], [7]	4
6	Тема 6. Методологія науки. Структура наукового пізнання. Література: [1]; [3, с.137-139], [5, с.196-248], [6], [7]	4
7	Тема 7. Стратегія наукового дослідження в постнекласичній науці. Література: [1]; [3, с.179-209], [4, с.153-195], [5, с.160-180], [6], [7]	4
8	Тема 8. Гуманітарне пізнання та його особливості. Література: [1]; [3, с.209-237], [4, с.38-42], [7]	2
9	Тема 9. Аксиологічні проблеми науки. Література: [1]; [3, с.231-253], [4, с.153-200], [5, с.220-240], [6], [7]	4
Разом за 1 семестр		34

5.3 Зміст самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів денної форми навчання полягає у систематичному опрацюванні лекційного матеріалу, підготовці до семінарських занять, роботі з першоджерелами, тестуванні за пройденим матеріалом, виконанні індивідуальних завдань тощо.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу. Тема №1. Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет філософії науки. Підготовка до обговорення проблем: 1. Філософія науки як розділ філософії. 2. Мета, зміст і предмет філософії науки.	4
2	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 1. Питання до обговорення: 1. Основні проблеми філософії науки. 2. Філософія як рефлексія над основами науки. 3. Концепції співвідношення філософії та науки	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття №2 Становлення і розвиток філософії науки. Питання до обговорення: 1. Позитивістська філософія. «Перший» позитивізм. (О.Конт, Г. Спенсер, Дж. С. Мілль). 2. Революція у природознавстві в кінці XIX-початку XX ст. і філософія емпіріокритицизму.	4
4	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до практичного заняття №2. Питання до обговорення:	4

	1. Неопозитивізм. Логічний позитивізм. 2. Проблема мови в неопозитивізмі. Принцип верифікації	
5	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 3. Основні теми та концепції сучасної філософії науки. Питання до обговорення: 1. Зміст концепції критичного раціоналізму К. Поппера. 2. Філософія науки Т.Куна: поняття парадигми. Концепція наукових революцій. 3. Концепція науково-дослідницьких програм І. Лакатоса.	4
6	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 3. Питання до обговорення: 1. Анархістська епістемологія П. Фейєрабенда. Принцип проліферації. 2. Концепція особистісного знання М. Полані.	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 4. Наука як предмет філософського ос мислення. Наукове пізнання. Питання до обговорення: 1.Феномен науки. 2. Наукове пізнання в системі людської діяльності. 3. Сутність знання. Знання та інформація.	4
8	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 4. Питання до обговорення: 1. Природа і специфіка наукового знання. 2. Функції наукового знання. 3. Критерії науковості. Проблема демаркації в науці.	4
9	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 5. Генеза науки. Історичні етапи розвитку науки. Питання до обговорення: 1. Наука як соціокультурний феномен. Виникнення науки як практично зорієнтованого знання. 2. Розвиток науки в стародавній Греції та Римі. 3. Наука європейського середньовіччя та доби Відродження.	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 5. Питання до обговорення: 1. Вплив наукової революції XVII ст. на розвиток класичної науки. Наукова картина світу 2.Особливості неklasичної і постнеklasичної науки.	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 6. Методологія науки. Структура наукового пізнання. Питання до обговорення: 1. Поняття методології науки. 2. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання. 3. Методи емпіричного та теоретичного пізнання.	4
12	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 6. Питання до обговорення: 1. Ідеали і норми наукового дослідження. 2. Наукова картина світу. 3. Філософські засади науки	4

13	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 7. Стратегія наукового дослідження в постнекласичній науці. Питання до обговорення: 1. Постнекласична наука і філософія. 2. Синергетика та її роль у розвитку постнекласичної науки. 3. Концепція глобального еволюціонізму і зміна наукових уявлень про Всесвіт.	4
14	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 7. Питання до обговорення: 1. Міждисциплінарна взаємодія в сучасній науці. 2. Наукова раціональність. Типи наукової раціональності. 3. Наука і псевдонаука.	4
15	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 8. Гуманітарне пізнання та його особливості. Питання до обговорення: 1. Формування основ соціально-гуманітарних наук. Особливості економічних наук. 2. Проблема методології гуманітарного пізнання. Гуманітарне й природниче пізнання. 3. Філософський погляд на історію та культуру: культурна антропологія, герменевтика, феноменологія.	4
16	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття 9. Аксиологічні проблеми науки. Питання до обговорення: 1. Філософія науки і аксіологія. Категорія цінності в філософії науки. 2. Цінність та знання. Соціальні та етичні цінності в науковому пізнанні. 3. Ціннісно-нормативні структури в науці. Науковий етос. 4. Моральна відповідальність ученого за результати наукового дослідження.	4
17	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до підсумкового тестування. Проходження тестування.	5
Разом		69

Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

6 ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес вивчення філософії науки здійснюється на основі використання як традиційних, так і сучасних методів навчання. Лекції проводяться традиційним чином: як викладання матеріалу лектором в аудиторії, а семінарські заняття - шляхом дискурсу, організації діалогу із аспірантами, проведення тест-контролів з використанням ІТ-технологій, проведення практикумів.

7 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та семінарських занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочим планом дисципліни. Семестровий контроль проводиться у формі іспиту.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування на семінарських заняттях;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться методом тестування з усього матеріалу дисципліни. Здобувач, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається невстигаючим.

8 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ У СЕМЕСТРІ

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з врахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих її видів робіт. Аспірант, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (залік), вважається невстигаючим.

При оцінюванні знань аспірантів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування на семестрових заняттях; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; контроль здійснюється згідно з робочою програмою дисципліни і робочим навчальним планом.

Для семінарських занять викладач встановлює обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати аспірант впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Здобувач глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення демонструє якісне оформлення завдань, вміє аналізувати помилки та виправляти їх.. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>помилки</i> .
Добре	Здобувач виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь здобувача будується на основі самостійного мислення. Здобувач у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Здобувач виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.

Незадовільно	Здобувач виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється здобувачу, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.
--------------	---

На основі результатів поточного контролю і підсумкового контрольного заходу виставляється підсумкова семестрова оцінка. На основі аналізу контролю знань викладач удосконалює курс лекцій, звертаючи особливу увагу на ті розділи, чи теми, при вивченні яких було найбільше неточних відповідей, що у свою чергу свідчить про методичні та інші недоліки при висвітленні вказаних тем або розділів.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання здобувачів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота									Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль
Семінарські заняття									Тестовий контроль:	Іспит
1	2	3	4	5	6	7	8	9	T 1-9	
ВК: 0,4									0,2	0,4

Умовні позначення: Т – тема дисципліни; ВК – ваговий коефіцієнт.

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного аспіранта складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати аспірант, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється аспіранту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1–7	8-10	11-16	17-20
Оцінка	2	3	4	5

На тестування відводиться 20 хвилин. Тестування проводиться в он-лайн режимі в модульному середовищі для навчання MOODLE.

Якщо аспірант отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли аспірант не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час опрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Іспит виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав аспірант з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній аспірантом кількості балів.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з

				кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Підпис студента

9 ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Філософія науки як галузь філософського знання.
2. Предмет і зміст філософії науки.
3. Взаємодія наукового і філософського знання.
4. Історія становлення філософії науки.
5. Основні етапи розвитку філософії науки.
6. Позитивізм О. Конта, Г. Спенсера, Дж. С. Мілля («перший» позитивізм). Концепція наукового пізнання в «першому» позитивізмі.
7. Емпіріокритицизм (другий позитивізм). Проблема обґрунтування понять і принципів науки.
8. Неопозитивістська методологія наукового пізнання. Принцип верифікації.
9. Критичний раціоналізм К. Поппера. Принцип фальсифікації.
10. Розвиток філософії науки в другій половині XX ст.
11. Концепція історичної динаміки науки Т. Куна. Поняття парадигми.
12. Концепція дослідницьких програм І. Лакатоса.
13. «Анархістська епістемологія» П. Фейєрабенда.
14. Проблема наступності наукових знань (Дж. Холтон, М. Полані, С. Тулмін).
15. Постнекласична наука як прояв постмодерну.
16. Сутність пізнання: пізнання як відображення.
17. Специфіка філософського підходу до наукового пізнання. Гносеологія і епістемологія.
18. Сутність знання. Знання та інформація.
19. Класифікація форм знання. Наукове знання.
20. Структура емпіричного пізнання.
21. Структура теоретичного пізнання.
22. Стратегії наукового дослідження в постнекласичній науці.
23. Феномен науки. Наука як діяльність з виробництва знань.
24. Наукова картина світу.
25. Синергетика як міждисциплінарний напрям у сучасній науці.
26. Універсальний еволюціонізм – основа сучасної картини світу.
27. Раціональність у сучасній культурі. Наука і ненаука.
28. Сучасна наукова картина світу і нові світоглядні орієнтири цивілізаційного розвитку.
29. Структура і динаміка наукового знання.
30. Проблема класифікації наук.
31. Історичні етапи розвитку науки. Передумови виникнення науки.
32. Наукове знання в античній культурі.
33. Особливості розвитку науки в період еллінізму та в культурі Стародавнього Риму.

34. Наукове мислення і середньовічна картина світу.
35. Філософське та наукове знання в добу Відродження.
36. Наукова революція XVI - XVII ст. і становлення класичної науки.
37. Загально-логічні методи наукового пізнання.
38. Наукова революція кінця XIX - початку XX ст. і особливості некласичної науки.
39. Проблема демаркації в науці. Критерії науковості.
40. Функції наукового знання.
41. Наукове знання, його особливості.
42. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.
43. Наукове пізнання як соціокультурний феномен.
44. Засади науки: ідеали та норми дослідження, наукова картина світу, філософські засади.
45. Ідеали та норми наукової діяльності.
46. Форми наукового пізнання.
47. Проблема розуміння та інтерпретації тексту в герменевтиці.
48. Філософські засади науки.
49. Стиль наукового мислення та його конкретно-історична специфіка.
50. Поняття наукового методу та його значення для науки.
51. Особливості гіпотетико-дедуктивного методу дослідження.
52. Наукові методи емпіричного дослідження.
53. Значення експерименту в науковій діяльності.
54. Наукові методи теоретичного дослідження.
55. Сучасна методологія наукового пізнання.
56. Абстрагування, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод у науковому дослідженні.
57. Гіпотеза як форма теоретичного знання.
58. Аналіз і синтез.
59. Індукція і дедукція.
60. Механістична картина світу і особливості класичної науки.
61. Аналогія, моделювання.
62. Пізнання і цінності. Аксіологічні проблеми науки.
63. Істинність і цінність. Наукові і соціальні цінності.
64. Свобода наукового пошуку і соціальна відповідальність вченого.
65. Сцієнтизм і антисцієнтизм про роль науки в культурі.
66. Етика науки. Нормативні основи науки.
67. Наука як феномен культури.
68. Класифікація методів наукового пізнання.
69. Наука і релігія. Наука і філософія. Наука і право.
70. Синергетика як парадигма постнекласичної науки.
71. Феномен наукової революції.
72. Наука у сучасному глобальному світі.
73. Проблема, факт як форми наукового пізнання. Теорія. Концепція. Ідея.
74. Роль математики у розвитку сучасної науки. Особливості побудови математизованих теорій в науці.
75. Специфіка гуманітарних і природничих наук.
76. Менеджмент як філософія управління.
77. Роль міждисциплінарної взаємодії в сучасній науці.
78. Логічні засади і методологія дослідницько-інноваційної діяльності.
79. Інноваційні технології й активізація дослідницько-інноваційної діяльності.
80. Філософські засади управлінської діяльності.
81. Постнекласична раціональність і особливості сучасної науки.
82. Сучасні інформаційні технології і сучасний світ: гуманістична свідомість як вимога сучасності.
83. Вплив інформаційних технологій на розвиток економічної науки.

10 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний процес з дисципліни «Філософія науки» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою. Зокрема, викладачами кафедри видано:

1. Петрук Н.К., Гапченко О.В., Левченко А.В. Філософія науки: навчальний посібник. Хмельницький: ХНУ, 2018. – 271 с.

2. Петрук Н.К., Гапченко О.В. Етичні виміри наукової діяльності // Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. Вип.35. С.39-43.

11 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO / за наук. ред.: В.П. Мельник, А. С. Синиця. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 568 с.
2. Академічна доброчесність і проблема її дотримання та пріоритетного поширення серед молодих учених /за заг. ред. Н.Г. Сорокіної. Дніпро: ДРШДУ НАДУ, 2017. 169 с.
3. Вихрущ В.О. Козловський Ю.М. Метод та методологія наукової діяльності. Львів: вид. Львівської політехніки, 2020. 333 с.
4. Максюта М., Соколова О. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез. Херсон:ОЛДІП-плюс, 2020. 307 с.
5. Мельник В., Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки: підручник. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с.
6. Данильян О.Г. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2019. – 368 с
7. Палагнюк М. М. Філософські проблеми наукового пізнання: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 81 с.
8. Петрук Н.К., Гапченко О.В. Етичні виміри наукової діяльності. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. Вип.35. С.39-43.
9. Петрук Н.К., Гапченко О.В., Левченко А.В. Філософія науки: навчальний посібник. Хмельницький: ХНУ, 2018. 271 с.
10. Рубанець О. Філософські проблеми наукового пізнання. Суми: Університетська книга, 2019. 229 с.
11. Ханстантинов В.О. Філософія науки: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 188 с.
12. Штанько В.І. Філософія і методологія науки: навч. пос. Харків: ХНУРЕ, 2017. 177 с.
13. Ladyman J. Understanding Philosophy of Science. – London; New York: Routledge, 2002. 290 p.
14. Losee J. Historical Introduction to the Philosophy of Science. – Oxford University Press, 2001. 314 p.
15. Mizrahi M. The History of Science as a Graveyard of Theories: A Philosophers' Myth? // International Studies in the Philosophy of Science. 2016. 30 (3). P.263-278.
16. Rosenberg A. Philosophy of Science: A Contemporary Introduction / A. Rosenberg. – London; New York: Routledge, 2005. 214 p.

12 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Електронний університет:

1. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5219>
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <https://library.khmnu.edu.ua/#>.

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

Опис дисципліни (анотація)

Тип (статус) дисципліни

Рівень вищої освіти

Мова викладання

Семестр

Кількість встановлених кредитів ЄКТС

Форми навчання, для яких викладається дисципліна

Обов'язкова загальної підготовки

Третій (освітньо-науковий)

Українська

Перший

4,0

Денна

Результати навчання:

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вміло визначати та аналізувати основні проблеми філософії науки; використовувати категоріальний апарат філософії в аналізі наукових проблем; вільно оперувати методами, прийомами та засобами наукового пізнання; чітко формулювати методологічні принципи філософії науки, на основі яких здійснюється наукове дослідження в сфері менеджменту; досліджувати наукову проблему з урахуванням соціокультурного контексту, окреслювати ціннісні та моральні аспекти в науці.

Зміст навчальної дисципліни: Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет і зміст філософії науки. Становлення і розвиток філософії науки. Основні теми та концепції сучасної філософії науки. Наука як предмет філософського осмислення. Наукове пізнання. Генеза наукового пізнання. Історичні етапи розвитку науки. Методологія науки. Структура наукового пізнання. Стратегія наукового дослідження в постнекласичній науці. Гуманітарне пізнання та його особливості. Аксіологічні проблеми науки.

Запланована навчальна діяльність: лекції 17 год., семінарські заняття 34 год., самостійна робота 69 год.; разом 120 год.

Методи викладання: словесні (розповідь, пояснення, бесіда), робота в групі.

Форми та критерії оцінювання: усне опитування, тестування.

Вид семестрового контролю: іспит

Навчальні ресурси:

- 1 Антологія сучасної філософії науки або усмішка ASIMO / наук. ред. Мельник В.П., Синиця А.С. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 568 с.
- 2 Петрук Н.К., Гапченко О.В., Левченко А.В. Філософія науки. Хмельницький: ХНУ, 2018. 271с.
- 3 Ханстантинов В.О. Філософія науки: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 188 с.
- 4 Філософія науки: підручник / Добронравова І.С., Сидоренко В.Л. та ін.; за ред. Добронравової І.С. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2019. 255 с.
- 5 Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5219>
- 6 Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php

Викладач: доктор філос. наук, професор Петрук Н.К.